

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ
24

YASAMA YILI
3

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

18 Aralık 2012 Salı

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
GÖRÜŐME TUTANAKLARI

18 Aralık 2012 Salı

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Mahallî idarelerdeki bütçeleme sürecine toplumsal cinsiyet konusunun entegre edilmesi hakkında	1:25

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:25
Dr. M. İlker HAKTANKAÇMAZ (İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü Dış İlişkiler ve Projeler Daire Başkanı)	1:3, 6:7, 11:13, 14
Sebahat TUNCEL (İstanbul)	4:6, 9:10, 12, 19:21
Hülya GÜVEN (İzmir)	10:11, 12:13, 17
Meral BURSLAN (Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Şube Müdürü)	1, 14:17, 20
Kiramen ÖNCEL (Meslek Edindirme Şubesi Müdürü)	17
Emel ANAR (Kadın Sığınmaevleri Koordinatörü)	17:19
Mustafa ŞAHİN (TBMM Uzmanı)	21:22
Nurgül AKSOY (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Uzmanı)	23

Pınar ÖZEL (Kalkınma Bakanlığı Planlama Uzmanı)		23:24
Nurdan ŞANLI	(Ankara)	24

Açılma Saati: 15.17
Kapanma Saati: 16.45

18 Aralık 2012 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.17
BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

0

BAŞKAN – Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Konulu Alt Komisyonumuzun 7’nci toplantısını açıyorum.

Komisyonumuzun değerli üyeleri ve çok değerli hem daimî hem geçici uzmanlarımıza, bürokratlarımıza da hoş geldiniz, diyorum. Onların çok değerli katkılarıyla bugünkü komisyon toplantımızı gerçekleştireceğiz.

Bugün İçişleri Bakanlığımızdan Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü Dış İlişkiler ve Projeler Daire Başkanımız Doktor İlker Haktankaçmaz bizimle, hoş geldiniz. Sonra da Ankara Büyükşehir Belediyemizden Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Müdürü Meral Burslan...

Siz herhâlde sunum yapacaksınız? Aranızda anlaştınız mı, önce hanginiz söz alacaksınız, bir şey konuştunuz mu?

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ ŞUBE MÜDÜRÜ MERAL BURSLAN – Biz önceliği Bakanlığa verelim.

BAŞKAN – Peki, o zaman vakit kaybetmeden hemen İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü Dış İlişkiler ve Projeler Daire Başkanımız Sayın Doktor İlker Haktankaçmaz’a sözü verelim.

Usul hakkında hatırlatayım: Söz almak isteyenler mikrofona basarlarsa ışığı yanar, ona göre yönlendiririz. Mutlaka, söz aldığınızda isminizi ve kurumunuzu belirtirseniz, tutanaklara geçmesi açısından önemli bu.

Buyurun, söz sizde.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MAHALLİ İDARELER GENELMÜDÜRLÜĞÜ DIŞİLİŞKİLER VE PROJELER DAİRE BAŞKANI DR. M. İLKER HAKTANKAÇMAZ – Sayın Başkan, komisyonun değerli üyeleri; bize gelen yazı da “Mahallî idarelerdeki bütçeleme sürecine toplumsal cinsiyet konusu nasıl entegre edilebilir? Bu çerçevede bütçelerin hazırlanması nasıl sağlanabilir?” şeklindeydi. Bu kapsamda, kısaca ben mahallî idarelerin bütçe hazırlama takviminden, sürecinden bahsedip İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler Genel Müdürlüğünün bu konunun mahallî idarelerde uygulamasını sağlamak üzere başlattığı projelere değineceğim.

Bütçe, bütçe çağrısıyla başlıyor, mahallî idarelerde de öyle, merkezî hükûmetin benzeri bir süreç orada da işliyor. Mayıs, haziran aylarında birimlerin kendi bütçelerini, gider kalemlerini ve buna ilişkin belgelerini bütçe komisyonuna sunmasıyla ve yıl tamamlanmadan önce, aralık ayından önce

bütçenin mahallî idarelerde, özel idareyse özel idare il genel meclisinde, belediyeysse belediye meclisinde kabulüyle kesinleşmiş hâle geliyor. Biz bununla ilgili... Tabii, bütçe metinleri mahallî idarelerde de olsa anlaşılması zor metinler, rakamlara boğulmuş. Yani belki bütçenin kendisi, bütçe kararnameyi çok kısa bir metin ama bunun dayanak belgeleri yüzlerce sayfa. Dolayısıyla biraz da işin doğrusu, belediye bürokratlarının işine de geliyor ne kadar anlaşılmaz bir metin hazırlanırsa o kadar az müdahale olur... Daha önce yürütülüp tamamlanan bir proje kapsamında, bütçe nasıl anlaşılır yani vatandaş bütçeyi okuduğu zaman hangi kalemtaki rakamla ne ifade ediliyor, belediyesinin ya da özel idaresinin o yıl içerisinde yapacağı işleri nasıl görebilir, bununla ilgili çok basitleştirilmiş bir kitapçık hazırladık, ben bunu toplantının sonunda zatîrinize takdim de edeceğim.

Yine, bu çerçevede, Avrupa Birliği'nin mahallî katkısıyla "Yerel Düzeyde Katılımcı Yönetişimin Geliştirilmesi" adıyla bir proje yürüyor. Bu kapsamda da temel olarak yapılmak istenen şey, vatandaşları katılımın en önemli aracı olan bütçeleme sürecine nasıl katabiliriz? O çerçevede hem kent konseyi hem belediye meclisi yeni meclis üyelerinin kendilerine bu anlamda eğitimler verilmesi ve vatandaşlara hem de bu kitabın biraz daha güncellenmesi yeni değişiklikler çerçevesinde, amaçlanıyor. Tabii, bu, her şeyden önce, toplumsal cinsiyetin mahallî idareler bütçesine dâhil edilmesi, biraz daha bir bilinç sorunu. Çünkü gerek özel idarelerde gerekse belediyelerde hazırlanan bütçenin merkezî yönetim bütçesinden farkı, belediye önce giderlerini gelirlerine göre tahmin ediyor, ortaya koyuyor ve buna göre hangi işe, ne kadar para harcayacağını -sadece personel konusunda ufak bir sınırlama var- kendisi takdir ediyor. Yani, ister bütçesinin tamamıyla o yıl içinde yol yapar ister festival düzenler isterse başka bir şey yapar. Dolayısıyla, yaptığı bir yatırımın işte bu kadın-erkek eşitliği anlamında, toplumsal cinsiyet anlamında hangi cinse ne kadar getireceğinin önceden bir hesabını hâlihazırda yapmıyor. Dolayısıyla, bu anlamda bir bilincinin oluşturulması her şeyden önce hayati olan konu ve biz bu projelerde, hem bu demin bahsettiğim yerel yönetim projesinde hem de bir başka proje kadın-erkek, Kadın Dostu Kentler Projesi kapsamında illerde, 10 pilot belediyede bu anlamda eylem planlarını oluşturuyoruz, oradaki sivil toplum kuruluşlarının ve ilgili paydaşların katılımıyla. Oralardaki belediye, bütçesini hazırlarken, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından da bir yatırım yaparken önce bir değerlendirmesini yapacak. "Tamam, ben buraya bir halı saha yapıyorum ama bundan kim ne kadar faydalanacak veya oradan bizim biraz daha dezavantajlı grup kapsamında değerlendirdiğimiz kadınlarımızın daha fazla faydalanmasını temin etmek için ne tür tedbirler alabiliriz?" Bu anlamda çalışmalar yapıyoruz. Yani, dolayısıyla mevzuat anlamında esasında çok böyle yapılması, değiştirilmesi gereken bir husus yok. Çünkü bütçeyi hazırlarken bir kıstasa tabi değil o anlamda. Sadece personel giderleri bir önceki yıl gelirlerinin yüzde 40'ını aşamaz, bir tek öyle bir sınırlamamız var. Dolayısıyla, diğer hem merkezden giden para hem mahallî idarelerin kendi öz gelirleri açısından bir sınırlama yok. Bizim, bakanlık olarak yaptığımız çalışma çok özet olarak bu şekilde ama sorular varsa, elbette ki çok daha detaylı bilgi vermekten memnuniyet duyarım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, ben teşekkür ediyorum. Önce, soru şu, şeyi merak ettim ben: Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusuyla mahallî idarelerin dış ilişkiler bölümünün ilişkisini anlayamadım.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MAHALLİ İDARELER GENELMÜDÜRLÜĞÜ
DIŞİLİŞKİLER VE PROJELER DAİRE BAŞKANI DR. M. İLKER HAKTANKAÇMAZ – Biraz belki işler öyle geliştiği için...

BAŞKAN – Hangi işler?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MAHALLİ İDARELER GENELMÜDÜRLÜĞÜ
DIŞİLİŞKİLER VE PROJELER DAİRE BAŞKANI DR. M. İLKER HAKTANKAÇMAZ – Bakanlığın gündemine esasında bu iş projelerle giriyor. Şimdi, biz mahallî idareleri biraz belki eleştiriyoruz ama İçişleri Bakanlığı olarak bizim de öyle bir toplumsal cinsiyet eşitliği gibi, kadınların haklarının korunması gibi bir derdimiz yoktu işin doğrusu bir beş altı yıl öncesine kadar.

Bizim ilk proje, Kadın Sığınmaevleri Projemiz 2008-2010 yılları arasında uygulandı. O projeyi de esasında, en son sahiplenen kimse olmadığı için İçişleri Bakanlığı almak zorunda kalmış. Bakanlığın içerisinde en iyi bu işi kim yapar? “Mahallî idareler yapar.” Diye, en son bizim genel müdürlük projeyi yürütmeye başlamış. Dolayısıyla, bu iş bizim gündemimize -bakanlık olarak da, genel müdürlük olarak da- projelerle girdiği için, bir de mahallî idarelerde, belediyelerde, Belediye Kanunu’yla, özellikle en son Büyükşehir Kanunu’yla biraz daha altı çizildi o hükmün, kadın ve çocukların korunmasıyla ilgili bir görev var bildiğiniz gibi. O çerçevede hem genel müdürlüğün, projeler dolayısıyla benim baktığım dairenin şeyine girdiği için bakanlıkta, genel müdürlükte o konuları ben takip ediyorum efendim. Tabii, ilgisine göre diğer dairelerden arkadaşlar da katkıda bulunuyor.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum. Tekrar soruyorum: “Dış ilişkilerle bu konunun ne ilgili var?” diye. Gerçekten, tutanaklara da geçmesi açısından. Şimdi, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda belki bizim komisyonumuza katkı sağlamak üzere burada bulunan çok değerli bürokrat arkadaşlarımız var, hem Türkiye Büyük Millet Meclisinden hem Kalkınma Bakanlığından hem Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünden hem de çok değerli komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım var, belki biz bu konuda çok kısa bir konuşma yapıp mahallî idareleri bilgilendirmeliyiz. Bizim şöyle bir âdeti var komisyonun Değerli Hocam: 2’nci turları da yapacağız. Yani bu toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme Türkiye’de ilk kez Parlamento çatısı altında ve bu kapsamda, bu kadar geniş kapsamda bütün taraflarla birlikte görüşülüyor, tartışılıyor. İlk turlarda bizim de saptadığımız, genelde, bürokratlarımızın kamuda -geldikleri yerlerde de tabii farklılıklar gösterebilir ama- kamusal anlamda bu konunun henüz çok çalışılmadığı, çok üzerinde konuşulmadığı ya da bir sistem, bir model oluşturulmadığı şeklinde. O anlamda biz ilklerini biraz sohbet şeklinde yapıyoruz, sonra karşılıklı olarak birbirimizin eksiğini fazlasını anlıyoruz, bir ara veriyoruz yani bir ay, iki ay gibi o kurumla bir ara koyuyoruz, o arada kurum tekrar bu komisyonun beklentileri çerçevesinde

yeniden bir hazırlık yapıyor, daha detaylı bir bilgilendirme için 2'nci bir toplantı da bizlerle oluyor. Ben bunu açıklama ihtiyacı duydum.

Siz, kurum olarak da kişisel olarak da bu konuda çok rahatsız olmayın çünkü birçok kurum benzer şekilde yani bu ilk defa tartışılan bir şey. O anlamda, ben şimdi komisyon üyelerimize ve uzmanlarımıza da söz vereyim, karşılıklı biraz konuyu açalım.

İstanbul Milletvekilimiz Sayın Sebahat Tuncel, buyurun.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Ben öncelikle teşekkür ediyorum.

Tabii, Başkanın söylediği gibi, aslında ilk bir konu toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme. Kadınlar açısından ilk konu değil, her bütçe döneminde aslında biz kadınlar “Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe istiyoruz.” diye eylem, etkinlik yaparken. Ama Parlamento çatısı altında ilk kez böyle bir komisyonun oluşmuş olması önemli. İlk, aslında, Parlamentoda başlamış olmasının iyi olduğunu gördüm, yani ilk dönemde, acaba önce bu konuda çalışan akademisyenleri ya da bu konudaki uzmanları mı dinlesek diye. Şimdi, gerçekten, Maliye Bakanlığından gelen bürokrat bir arkadaş söylemişti “Biz bütçe hazırlarken cinsiyet körü hazırlıyoruz.” diye; ne kadar kör olduğumuz konusu çok net ortaya çıkıyor.

Şimdi, mesela yerel yönetimler bizim açımızdan çok önemli, kadınlar açısından çok önemli bir alan. Çünkü hizmetin yerelleşmesi ve aslında siyasetin yerelde yapılması açısından da çok önemli bir konu. Ama, şimdi, mesela diyelim ki gerçekten niye İçişleri Bakanlığının Dış İlişkiler Komisyonunun buraya gönderilmesi, bizde bir söz var: “Kel alaka.” yani çok alakasız bir durum. Bu ne kadar ilgili ve alakalı olduğunu da gösteriyor yani İçişleri Bakanlığının bu işlerle ne kadar alakalı olduğunu gösteriyor.

2'ncisi: Gelen bürokrat arkadaşlar genelde şunu anlatma ihtiyacı duyuyor: Kadınlara dair yaptığı işler -işte siz de ifade ettiniz- kadın dostu kentler meselesi ya da işte kadın sığınmaevleri falan. Burada bir de şey çok net ortaya çıkıyor; bizim böyle bir perspektifimiz yok. Yani, bu ülkenin yarısını oluşturan kadınlar bu yaşamdan ne kadar etkileniyor, yerel yönetimlerin etki alanlarına ne kadar giriyor? Biz, yerel yönetimlerin bütçesini yaparken gerçekten, orada yaşayan bütün halkın, kadınların bundan nasıl faydalanacağı meselesini hiç konuşmuyoruz. Mesela, biz, hep tartışmalar yürütürken... Diyelim ki yerel yönetimler bütçe yapıyor ama bu bütçeyi daha çok geleneksel erkek egemen yaklaşıma göre düzenliyor. Daha önce de burada örnek vermiştik, mesela diyelim ki “sosyal tesis” ifade ediliyor; bu sosyal tesise bakıyorsunuz, gitmiş işte futbol sahası koymuş, şey yapmış ama kadınlara dair hiçbir şey yok çünkü onun aklındaki daha çok erkeklerin yaşamını kolaylaştıracak ya da oradan bakan bir nokta. Dolayısıyla, bu çok problemli bir iş ve bu komisyon belki buna vesile olabilir. Yani, en azından “toplumsal cinsiyete duyarlı” bütçe derken ne aklımıza geliyor? Çünkü “toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe” derken aklımıza gelen şey, hemen kadınlar adına neler yaptığımız. Sizin çok net söylediğiniz bir şey. Dezavantajlı gruplar olan kadınlar, mesela, dilde... Özellikle iktidar partisinden arkadaşlarımız

“Dilimizi değiştiriyoruz, artık kadınlar dezavantajlı değil.” diye... Dilimizi değiştirdik ama uygulamalarımızı değiştirmedik. Bütçe hazırlarken dezavantajlı, sosyal politikalarda dezavantajlı, yoksullukla mücadelede dezavantajlı. Yani mesela, kadınların yer aldığı en çok Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında, orada kadınlara dair iş yapıyoruz. Diğer bakanlıklarda... Zaten, Türkiye’de, mesela tarımda hiç kadın yok, çalışma yaşamında kadın yok, yerel yönetimlerde kadın yok yani kadınlar bundan hiç etkililenmiyor zaten. Aslında hani bu cinsiyet körü yaklaşım, bir bütün yaşamın her alanında var olan bir durum. O yüzden, mesela, dilimizde kadınlar dezavantajlı değildir ki kadın örgütleri yıllarca bunun mücadelesini verdiği için. Evet, olumlu bir nokta ama uygulamalarda da dezavantajlı olmadığını göstermemiz gerekiyor diye düşünüyorum.

O açıdan, tabii, yani İçişleri Bakanlığından gelen arkadaşımıza hiçbir şey demiyorum çünkü gerçekten... Çünkü bu çok içten bir mesele, kadın meselesi çok diş bir mesele değil yani çok içten bir mesele, yaşamın kendi içinden. Yerel yönetimler açısından da o yüzden sizin komisyonunuzun alanına girmiyor, o yüzden soru sormayacağım çünkü sizi de zor durumda bırakmak istemiyorum. Yani sonuç itibarıyla sizin alanınız değil.

Ama size belki komisyon olarak şöyle bir şeyimiz olabilir: Bunu gündeminize alıp, hani en azından İçişleri Bakanlığı olarak yerel yönetimler, mahallî idareler olduğu için. İşte, yeni bir yasa çıkardık, büyükşehir sayımız 29’a mı ıktı? Yeni iller oldu, yeni düzenlemeler yapıldı. Dolayısıyla, önümüzdeki dönem daha çok gündemimizde olacak bir şey. İçişleri Bakanlığı bu konuda daha ciddi bir şeyle, hani en azından gündemine alarak... Toplumsal cinsiyete duyarlı bir perspektiften yerel yönetim, sadece bütçe meselesi değil. Yani hizmet konusunda da bir yaklaşım olursa iyi olur.

Çünkü şöyle bir şey: Mesela diyelim ki siz şeyin hesabını sorsanız yerel yönetime, belediyeye; bütçesini hazırladı değil mi. Bütçesinde -mesela kadınlar adına ne kadar- toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşım var mı, nereye harcayacaksınız? Mesela bazen deniyor ki “Okul yapımı için.” Ama bu okulda kaç kişi okuyacak, nasıl okuyacak, kaç tane kız öğrenci olacak? Mesela çok genel ya da okul dediğinizde sadece masraflar, bina, masa, sıra falan gibi algılanıyor. Yani dediğim hazırlanırken bunun hesabını sormak... İçişleri Bakanlığı eğer bunun hesabını sorarsa sadece 10 tane kadın dostu kent değil, bütün 81 ildeki yerel yönetimler en azından bütçe kalemlerini hesaplarırken -sizin dediğiniz gibi o kolaycılığa kaçmayacak hesap şeyinde- diyecek ki: “Biz kadınlar adına bu kadar kalem ayırdık.” ya da “Bu işin, diyelim ki bir altyapı sorununun kadınların yaşamını şu kadar etkilediğini biliyoruz.” İşte yollarda yürürken biliyorsunuz, kocaman kocaman şeyler yapıyorlar. Kadınlar çocuklarıyla yürümek için bile o şeyi aşamıyor. Onlar da bile bir duyarlılık hâline dönüştürülebilir diye düşünüyorum. Yani dolayısıyla buradan bir hesap sormak meselesi bu bakış açısına sahip olmakla mümkündür. Sizin de ifade ettiğiniz gibi “2008’den itibaren biz bu konuyu konuşmaya, onu da kadın sığınmaevleriyle birlikte tartışmaya başladık.” diye. Demek ki bizim, bu komisyonun çok işi var, en azından bakanlıklar konusunda.

Ama ben tekrar öneriyorum: Aslında, keşke biz bakanlarla bir tartışma yürütebilsek. Sonuçta, bürokrat arkadaşlar, onlara ne deniyorsa onu yapıyorlar yani orada başka yapacakları bir şey yok, onlara şey yapılıyor. Politik olarak... Hani, belki bu komisyon yapmaz ama hani hükûmetin böyle bir politikayla bakanlarını bilgilendirmesi... Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe derken belki bu çalışmanın sonucunda olabilir, nasıl olabiliyor diye. Yoksa biz bunu çok tartışacağız gibi görünüyor yani dezavantajlı şeyleri içerisinden de çıkartamayacağız gibi.

Bir şey daha, belki raporumuzda bunu yapabiliriz: Bu kadınların dezavantajlı olma durumuna ilişkin yaklaşımın bütün şeylerden çıkarılması için bir iş yapalım yani, bir kanun teklifi mi verelim, bilmiyorum, ortak. Yani bir kanun teklifi mi verelim, bir şey mi yapalım, nasıl yapalım, bilmiyorum. Ama gerçekten kadınların dezavantajlı grupların içerisinde yer aldığı bütün zihniyet kalıplarına karşı bizim bir iş yapmamız gerekiyor. Komisyon raporunda muhtemelen yer alacak ama bunun değişmesi konusunda şimdiden Fırsat Eşitliği Komisyonu adına bir şey yapabiliriz diye de öneriyorum.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum, sizin katkılarınız için.

Öncelikle katılıyorum, bu dezavantajlı söyleminin artık mutlak kullanımdan kalkması konusu.

Biliyorsunuz, bu ilk defa Avrupa Birliği terminolojisinin Türkiye'ye tercümesi şeklinde bizim dilimize girdi. Sonra hata yapıldığını fark ettiler, onlar da düzelttiler. Aslında biz de belli seviyelerde ve belli ortamlarda bu dili düzelttik, en azından bizler düzelttik ama dediğiniz gibi, bunun bir farkındalığının oluşturulması gerekiyor.

Bakanlar düzeyinde, biliyorsunuz, KEFEK yani Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu bazında bakanlarımızı davet ederek bir toplantı serisi başlattık. Bence o toplantılarda bu komisyonun tamamlanıp raporunun çıkmasını beklemeden, o bakanlar komisyona geldiğinde, alt komisyondan bir sözcü söz alarak orada bu bilgilendirmeyi -bir beş dakika-hazır bakanımız da komisyonumuza gelmişken yapabilir diye düşünüyorum. Tabii, bu komisyonun çok temel bir görevi aslında çıktı orada. Yani hükûmete, kamuya, Parlamente'ye, belki özel sektöre, belediyelere, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme uygulama tavsiyesinden önce, anlaşıldı ki bu konuda bir farkındalık, bir bilgi oluşturmak gerekiyor. Bunu birlikte çalışıp ondan sonra bu raporla belki kurumlara bizim önerilerimizi getirmemiz gerekiyor. Tekrar söylüyorum: Tabii, çok yeni tartışılan bir şey, o anlamda sıkıntılar olabiliyor. Bakanlara da bu şekilde farkındalık oluştururuz. Siz, İlker Hocam, bir şey ilave edecek misiniz?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MAHALLİ İDARELER GENELMÜDÜRLÜĞÜ DİŞİLİŞKİLER VE PROJELER DAİRE BAŞKANI DR. M. İLKER HAKTANKAÇMAZ – Çok kısa öncelikle şunu söyleyeyim: Biz bu kadınlarla ilgili, kadın erkek eşitliğiyle ilgili projelere, çalışmalara başladığımız zaman, bırakın Dış İlişkiler ve Projeler Dairesini yani benim hâlihazırda sorumlu olduğum daireyi,

“Mahallî idarelerin bu işle ne alakası var?” şeklindeki sorularla çok muhatap olduk. Hatta ben bir iki yazdığım yazıda onu da biraz böyle istihzayla ifade ettim.

Şu aşamaya gelmek tabii kolay olmadı. Bu, her şeyden önce bir süreç meselesi. İşin biraz daha geri planına gitmek lazım. Eğer bu işin içerisinde biz mahallî idareleri önemli bir aktör olarak görüyorsak -Sayın Milletvekilimiz çok doğru ifade etti- bu işin başlayacağı yer mahallî idareler çünkü çok daha dar bir alan, çok daha yakın hesap sorulacak ve verilecek bir ortam var. İçişleri Bakanlığı da eğer merkezî hükümet adına mahallî idareler üzerinde vesayet yetkisini kullanan bir bakanlıksa İçişleri Bakanlığının ve Mahallî İdareler Genel Müdürlüğünün bu işin içerisinde olması gerekiyor.

Tabii, ben şimdi imtina ediyorum yaptığımız çalışmaları söylerken. Reklam gibi hani dediniz ya, neler yaptığınızı anlattınız ya da anlatacaksınız. Ama onu söylemeden şunu söyleyeyim: Biz, mesela, hâlihazırda Aile Bakanlığı da yeni bir icracı bakanlık hâline geldi. İşlerimizi, yürüttüğümüz projeleri devredelim noktasına geldiğimiz zaman şunu gördük: Aile Bakanlığı henüz o kapasiteyi oluşturmuş değil. Tabii, çok ciddi çalışmalar yapıldı, onları bile tamamen devretmekte biraz zaman geçti. Hani, dedim ya, yaptığımız çalışmaları anlatmayacağım ama arzu ederseniz bilahare onlarla ilgili de bilgi verebilirim. Tabii, bu dediğim gibi süreç meselesi. Projeler uygulanıyor, elbette ki o 10 pilot, kimisinde 26 pilot, kimisinde 15 pilot, onunla sınırlı kalmayacak. O metodu diğer mahallî idarelerde de yaygınlaştıracğız. Dolayısıyla projeler o anlamda biraz daha yol açan, yol gösteren çalışmalar gibi değerlendirilmeli. Yoksa Türkiye'nin tamamını işte pilot yapmak mümkün değil. Bir de bazı şeyler uygulandıkça görülüyor. Sıkıntılar neler, ona göre düzeltici tedbirler almak gerekiyor. Ama bizim yaptığımız projelerde kendimizi de gözden geçiriyoruz. Yani, işte, bu anlamda işleyen kurumsal yapıyı nasıl oluşturabiliriz? Gerekliyse bizim bakanlık içerisinde, genel müdürlük içerisinde birim kuralım. Bunları biz hep tartışıyoruz, yakın zamanda bunlarla ilgili de düzenlemeler yapacağız. Mahallî idarelerde bunlarla ilgili birimler olsun. Tabii, proje kapsamında mesela bu birimler oluşturuldu, projenin pilot illerinde. İşte onların iyi çalışanları var, kötü çalışanları var, onları birbirleriyle karşılaştırıp sonuçlar çıkarıyoruz. Bir de bunlarla ilgili biz, tabii, kadına şiddet kadın-erkek eşitliğinin çok daha alt bir boyutu, daha geniş yani toplumsal cinsiyet eşitliği daha geniş bir kavram. Ama onunla ilgili hazırladığımız mevzuat çalışmaları oldu çok kapsamlı. Bunları da yine Aile Bakanlığıyla paylaştık, bir kısmını onların şeylerine ilave ettik.

Sonuç olarak şunu ifade etmem lazım: Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü olarak biz yaptığımız çalışmalarda hakikaten iddialıyız yani çok ideal bir boyuttayız, çok mükemmel bir duruma geldiğimizi iddia etmiyorum. Ama başladığımız nokta itibarıyla bakınca hem bakanlık merkezinin kendisi hem de mahallî idareler olarak çok önemli aşamalar kaydedildiğini çok rahatlıkla ifade edebilirim.

Diğer projelerle ilgili ayrıntıları, daha sonra arzu edilirse bütün yapılan yayınlarla ve eğitime katılan kişilerle ve çıktılarıyla beraber onları da arz etmekten memnuniyet duyuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Yalnız bu alt komisyonun konusu ve ilgilendiği alan, takdir edersiniz ki kamu kurumlarının ve bağlı kuruluşların yaptığı projeler ya da faaliyetlerinden ziyade, tamamen toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme, o konuda yapılan çalışmalar.

Şimdi, İçişleri Bakanlığı bir bütçe hazırlıyor, mahallî idarelerin de bir bütçesi oluyor. Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme bakış açısının, perspektifinin bu bütçelerde hazırlanış süreçlerinde, uygulama süreçlerinde ya da sonunda değerlendirme süreçlerinde etkili olup olmadığı, bu komisyonun ilgi alanı bu. Yoksa ben şundan çok eminim: Bizim bütün kamu kurumları çok ciddi bir farkındalıkla kadının güçlendirilmesi, eşitliği, ayrımcılıkla mücadele konusunda çok ciddi faaliyetler yapıyor ama bu toplantının ve bu komisyonun alanı çok sınırlı ve spesifik bir alan. O yüzden sadece o konuyu burada tartışabiliyoruz. Yoksa ben şunu da biliyorum: 2007’de milletvekili olmadan önce Mahallî İdarelerin, Avrupa Birliği fonları katkısıyla Zeytinburnu’nda, İstanbul’da yapacağı bir sığınmaevi projesinde ben de görev almıştım. Yani çok iyi çalışan, bu konuda hakikaten farkındalık oluşturmuş bir birim Mahallî İdareler, İçişleri Bakanlığı içinde. O zaman hatta Sayın Hocaların da dediği gibi biz de şaşırmiştık, “Mahallî idarelerle Allah Allah ne ilgisi var?” falan diye. Sonra Avrupa Birliği o şekilde bir fon vermişti, o şekilde çalışmalar olmuştu, çok da başarılıydı. Bizler de fiziksel ortamda bu konuda çalışan kişiler olarak o mimari projeler, fiziksel ortamlar konusunda katkı sağlamaya gayret etmiştik ama bugünkü toplantımızın konusu bu.

Şimdi, siz bir örnek verdiniz, bir spor sahası örneğinde yani bütçeler yapılırken başta olmasa da sonuçta bunu kadın mı kullanacak erkek mi kullanacak değil de ona göre yapılıyor, buradan da bazıları faydalaniyor.

Şimdi, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme demek, zaten bütçeyi yaparken bir kısım paraların kadınlar için, kadınlara yönelik hizmetlere ve politikalara ayrılması demek değil. Öyle bir bütçe yapacaksınız ki teknik olarak, bunu uyguladıktan sonra, denetim aşamasına geldiğinizde etki analizine izin veren bir bütçe olacak. Yani ben bu hizmeti yaptım, bu kadar insan kaynağını, zamanı ve parayı kullandım ve bunları bir yıl kullandım, bitirdim, peki şimdi ne oldu? Yaptığınız bütçe size bu analizi yapmaya imkân veriyor mu yoksa şu kadar lirayı da kadına ayırdım, şu kadar lirayı da işte kadının kullanacağı hizmetlere veya fiziksel yapılara ayırdım şeklinde bir bütçe yapmaktan ziyade, size sonuçta onların faydalanmasına veya eşitliğe veya ayrımcılıkla mücadeleye veya kadının güçlendirilmesine katkı sağlayacak bir faaliyete yol açmış mı? Bunu ölçümlendırıyorsa size, ölçme imkânı tanıyorsa, aslına bakarsanız toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçeleme orada söz konusu olabiliyor.

Bilemiyorum, sizin kurumlarınız yıl bittikten sonra bu bütçeyi analiz ederken böyle bir sonuç size veriyor mu, içinden böyle bir cevap alabiliyor musunuz. Aslında biraz da aradığımız bu. Fakat bizim komisyonumuzun daimi uzmanları, çok değerli uzmanlarımız... Tabii, buna elveren

bütçeler var, değil mi Hocam? Birkaç bütçe tipi var, yok performans bütçe, bu da ayrı bir uzmanlık alanı çünkü. Yani o bütçelerden hangisini uygularsan sonuçta bir etki analizine izin veriyor ya da vermiyor. Bütün bunları da tabii sizin belki de bütçeleri hazırlayan yani yapınızın içinde bütçeleri hazırlayan birimlerin ve uzmanların üzerinde çalışması gerekecek.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Kısa bir açıklama yapabilir miyim.

BAŞKAN – Buyurun.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Sadece etki analizi değil aslında, yani bütçeye bakarken hazırlık sürecinde, aslında bu perspektiften... Çünkü nasıl bir sonuç alacağınızı başında planlarken görmeniz lazım. Başta yani toplumsal cinsiyete duyarlı... Bu bütçeyi hazırlarken, işte diyelim ki bu bakanlıklarda –her bakanlığa ayrı ayrı ifade ediliyor- kadınlar ve erkeklerin ya da LGBT bireylerinin, neyse, gençlerin, çocukların faydalanacağı yani etkisi alanına gireceği bir şey olmak durumunda. Yoksa sadece sonuçlarına bakıp şey yapmak eksik kalır diye düşünüyorum. O yüzden, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe dediğimiz şeyin kendisinin bir bakış açısıyla yapılması önemli. Yani bu komisyon şeyinde de çıkacak. Avrupa’da birçok ülke bunu yapıyor çünkü bu hem bütçenin kullanımı hem... Sonuçta bu bütçe niye? Toplumda toplumun refahını yükseltmek, yaşam standardını yükseltmek, doğru kullanmak kaynakları, israf etmemek ve bunun sonucunda bir yaşam standardına ulaşmak da istiyoruz. Bunun doğru yararlanıp yararlanmadığını... Şu anki bütçe hâliyle, Türkiye’de gerçekten kadınlar yok sayılıyor. Kadınlar o yüzden dezavantajlı grup ve bakanlıklar sunum yaparken daha çok kadınların güçlendirilmesi diye bir şeyden bahsediliyor. Ama biz bütün perspektifi yani bütün bakanlıklar... İşte burada Parlamentoda da bütçe hazırlanırken, yerel yönetimlerde de bütçe hazırlanırken bu perspektifle yapınca zaten bizim böyle bir derdimiz olmayacak. O zaman şunu, sorun alanlarını, “Uygulama sorunları nedir?”i konuşmuş olacağız. O yüzden sadece sonuç analizi değil, başlangıç sonucu belirler. Hangi perspektiften hazırlıyorsak onun sonucunu da ona göre değerlendiririz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Size de katılıyorum, o da çok önemli ama bazı hizmetleri planlarken ve bütçeye kalem olarak koyarken, tabii, kadın-erkek kimin yararlanacağını çok net olarak ayırtılamadan koyarsınız, eğitim böyle bir hizmettir aslında. Siz eğitim hizmetini verirsiniz, sağlık hizmetini verirsiniz veya bir yere bir spor alanı yaparsınız ama bunu planlarken, buradan aslında kimin ne kadar istifade edeceği -ilk planlamadan söz ediyorum- çok net değildir. Ama yaptığınız bütçeleme bir yıl sonra size bütün bu hizmetler, paralar, zamanlar, insan kaynakları sonunda kimin nereden ne kadar istifade ettiğini veriyorsa, işte ondan sonraki bütçeyi zaten başlıyorsunuz daha duyarlı yapmaya.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Ama işte orada, Sayın Başkan, şöyle bir şey: Yani diyelim ki siz bunu planlarken... Örneğin eğitim alanına vereceğiniz bütçe değil mi, eğitim alanındaki bütçeden, bunun gerçekten ne kadarından kadınlar faydalanacak, ne kadarından erkekler faydalanacak, biz bunu öngörerek yapmazsak sonucunda şöyle bir şey olacak: Zaten canım hizmette kadın-erkek fark

etmiyor, yeter ki hizmeti eğitim alanına şey yapıyoruz. Ne yapıyoruz? İşte okul yaptık, şunu yaptık, bunu yaptık ya da malzeme aldık, bundan hepsi faydalıyor. Öyle denilmiyor mu? “Bütçeden toplumun hepsi faydalıyor.” deniliyor ama yaşamlarımıza öyle dönmüyor. O açıdan yani eğitim öyle, sağlık öyle. Mesela sağlık hizmetleri meselesinde de öyle. O yüzden hazırlarken... Bu, tabii bizim açımızdan da yeni bir konu. Biz tartışıyoruz, belki uzmanlar geldiğinde durumu daha farklı ifade edeceğiz ama bize göre hazırlarken bunu yapmak önemli.

Çünkü ben Diyarbakır’ı biliyorum. Mesela Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin bütçesi bir yıl onaylanmadı, Valiyle bizim il genel meclisi arasında yaşanan sorun nedeniyle. Mesela, orada ben “Niye sorun var?” diye sorduğumda şöyle deniyordu: “Biz eğitime bütçe ayırıyoruz.” Ne kadar ayırıyorsunuz? “Şu kadar para ayırıyoruz.” İl genel soruyor: “Peki, eğitime bu kadar bütçe ayırıyorsunuz ama bunun kalemleri ne olacak? Okul mu yapacaksınız, masa mı alacaksınız, tahta mı alacaksınız?” Mesela, bunun hesabı verilmediği için, karşılıklı sorunlar yaşandığı için bir yıl bütçesi onaylanmadı. Dolayısıyla hani oradaki o perspektif önemli. Mesela, dedim ki: “Evet, eğitime ayırıyorum, güzel bir şey.” Peki, bu eğitime ayrılan bütçe nasıl kullanılacak yani? Mesela, diyelim ki kız çocuklarının eğitimi için teşvik edilecek mi ya da işte ne bileyim, okulu olmayan yerlere mi okul yapılacak, yoksa mevcut olan yerlere mi? Bunun şeyi belli olmadığından sadece genel bir... Onda kişinin inisiyatifine kalıyor. O zaman mesela belediye başkanının ya da orada mülki amirin -bilirsiniz değil mi- inisiyatifine kalıyor. Bazen diyor ki “Şurada bu kadar paramız var, şuna kullanalım.” Türkiye’de İşsizlik Fonu’nu GAP’ta kullandığımız gibi. Mesela, İşsizlik Fonu’nu işsizler için kullanmamız gerekirken karar aldık, GAP’ta ihtiyaç var diye orada kullandık. Yani amacı dışında kullanıma da zemin sunan bir durum oluyor. O açıdan, planlanması, kalemlenmesi önemli. Ben, tabii, ekonomist falan değilim de yani kadın perspektifinden bakıyorum bu işe.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi hazır şöyle netleştirelim olayı: 2013 bütçesi yapıldı. Bu bütçeye yapılırken toplumsal cinsiyete duyarlı bakış açısının yansıtılıp yansıtılmadığını ya da en azından hangi kurumların yansıttığını bilmiyoruz değil mi şu anda. Ama bir şansımız var: 2013 bütçesini bir yıl sonra sonuçları açısından analiz edebilir isek 2014 bütçesinin en azından bu perspektifte hazırlanmasını sağlayabiliriz. Bütün söylemeye çalıştığım o, yani sıralama şeklinde.

İzmir Milletvekili Hüllya Güven, buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, öncelikle geciktim, özür dilerim. Belki bu, benim şu anda kafama takılan ve aktarmak istediğim konular tartışılmış da olabilir.

Şimdi, kadın dostu kent deyince benim aklıma engelliler için de şehirlerin yaşanabilir bir şekle gelmesi yani çok birbirinden ayrılmıyor bunlar. Yollar engelliler için nasıl olması gerekiyorsa kadınlar için de öyle ve ben şu anda toplu ayakkabı hiçbir ilde giyemiyorum açıkçası, giysem de

böyle yavaş yavaş önüme baka baka gitmek zorunda kalıyorum. Aynı şekilde, ne bileyim, bir dar etekle otobüse binmek mümkün mü? Değil. Ya pantolon giyeceksiniz ya da çok daha bol etek giymek zorundasınız. Yolların aydınlatılması... Bunların hepsi de ek bir masraf getiriyor kim için olursa olsun, kadınlar için de uygun şekle getirmek için, engelliler için de uygun şekle getirmek üzere ek bir bütçe gerektiriyor. Tabii ki bu bütçeleri belediyelerin veya mahallî idarelerin şu andaki bütçesinden “Hadi bunları yapın.” demek değil, aksine bu konularda ek bütçe verilmesi gerekir diye düşünüyorum ben. Bu şekilde hazırlıklar yapıldı mı? İçişleri Bakanlığında sanırım birimler kuruldu ama bu birimlerde bu bakış açısıyla bir değerlendirme yapıyorlar mı? Bir bütçeleme gerektiğinde, ihtiyaçlara yönelik şu kadar para gerekir, burada şunu ayıralım gibi bir şey düşünülüyor mu? Bunu bilmiyorum. Futbol sahası için bile bir düzenleme yapsanız, şu anda yeni yapılmadığına göre eskileri düzenlemeye kalksanız hem engelliler hem kadınlar için dediğimiz zaman bayağı bir bütçe gerektirecektir. Yani bunlar düşünüldü mü? Tadilat mı? Gerçekten de şu anda hiçbir belediyenin elindeki mevcut bütçeyle bunu yürütmesi veya yapması mümkün değil tabii ki.

Köyler için de aynı şeyi söyleyebiliriz. İşte, yollar yapılıyor, il özel idareleri yolları yapıyor ama orada kadınlar ancak düz ayakkabı giyerse yürüyebilirler. Bütün bunların bir şekilde bütün olarak, hani tek başına kadınlar değil, tek başına engelliler değil, tek başına çocuklar değil ama bir bütün olarak düşünülüp planlanması gerekiyor diye düşünüyorum. Bu yönde bir çalışma var mı? Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum. Buyurun.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MAHALLİ İDARELER GENELMÜDÜRLÜĞÜ DİŞİLİŞKİLER VE PROJELER DAİRE BAŞKANI DR. M. İLKER HAKTANKAÇMAZ – Deminki değerlendirmeye beraber cevap vereyim.

Konuşmamın başında şöyle bir sıkıntımız var... Mahallî idarelerden konuştuğumuz için yani merkezî ya da genel yönetim kapsamında bütçeli kuruluşlar için durum farklı olabilir ama mahallî idarelerden bahsederken konuşmamın başında şunu ifade etmiştim: Yani gelirlerini ortaya koyar, ona göre gider kalemlerini meclis kararıyla kendisi belirler. Çünkü bizim de imza koyduğumuz uluslararası anlaşmalar var, anayasal güvence var. Yani biz “Getir bakayım şu bütçeni A belediyesi -partisini bir tarafa bırakıyorum- bütçeni hazırlarken şu hususa dikkat ettin mi? Biz bürokrasi olarak bundan memnuniyet duyarız ama bu işin sonu çok daha kötü yerlere gidebilir. Dolayısıyla biz İçişleri Bakanlığı olarak, esasında bu mahallî idarelerin özerkliği konusunda da çok hassasız, her ne kadar vesayet yetkisini kullanan bakanlık olsak da diğer bakanlıkların göstermediği hassasiyeti gösteriyoruz. O anlamda, bizim bunu yapabilecek, bunu gerçekleştirebilme adına gördüğümüz yöntem eğitim. Bilinçlendirmeyi yaparsak biz orada bütçeyi hazırlarken... Yani bunun hesabını bakanlık sormasın, oradaki vatandaş sorsun. Eğer onu o insanlar seçtiyse onlar o değerlendirmeyi yapsın ya da değerlendirebilecek duruma gelsinler. Şimdi, konuya bu açıdan, benim kanaatim, mahallî idareler ölçeğinde değerlendirdiğimiz zaman bakmak lazım.

Elbette ki bir yol yapılırken sadece kadınlar için, sadece özürölüler için değil. Biz bununla ilgili yakın zamanda bir standart da yayınladık, üç standarttan birisi bu: Yaya kaldırımı veya geçitlerde uyulması gereken standartlar. İlk başta “Özürölüler için...” diye devam ediyordu. Biz dedik ki: “Yani eğer bu standartsa toplumdaki tüm bireyleri göz önünde bulundurması gerekir.” ve o standardı yayınladık. Şu anda o mecburi bir standart. Yeni bir yer yapılacağı zaman ona göre yapılması lazım. Ama bizdeki temel sıkıntı o yani kanunu yayınlamakla, standardı yayınlamakla işi çözmüş olmuyorsunuz, para lazım. Şimdi, bizim mevzuatımızda mahallî idarelere şartlı verilen bir kaynak yok. Yani biz parayı genel bütçeden de bugün yaklaşık yüzde 47 civarında, genel yönetim gelirlerinden mahallî idarelere aktarılan paranın toplam mahallî idareler gelirleri içerisindeki oranı. Yani 100 lira geliri varsa bir mahallî idarenin, bunun yaklaşık 40-50 lirası merkezden giden para. Dolayısıyla biz parayı verirken “Ben sana şu 5 lirayı veriyorum, şu 5 lirayı şu şu işlerde harcayacaksın.” şeklinde bir uygulamamız yok, mevzuatta da yok. O anlamda, parayı verirken ne özel idarelere ne belediyelere “Bu kadar para ya da şu parayı verdik; bu parayı kullanırken şu şu kriterlere göre davranacaksın.” demiyoruz. Genel olarak, işte genel bütçeden belli kriterlere göre, nüfusa göre, diğer kriterlere göre para dağıtılıyor. O parayla ne yapacağına o mahallin kendisi karar veriyor. Dolayısıyla sizin sorunuza o çerçevede cevap vermiş olayım. Ama böyle bir şey de yapılabilir mi, böyle bir performansın koyulması -biz koyarız da- arzu edilir mi? Sonuçta bir şekilde kısıtlamış oluyorsunuz. Yerel yönetimlerin özerkliği...

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Kısıtlamıyoruz. Bunun doğru kullanılması için formül bulmaya çalışıyoruz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Yapılamayacak demektir o zaman, yani ayrı bir bütçe verilmezse.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MAHALLİ İDARELER GENELMÜDÜRLÜĞÜ DİŞİLİŞKİLER VE PROJELER DAİRE BAŞKANI DR. M. İLKER HAKTANKAÇMAZ – Efendim, hâlihazırda böyle bir şey yok, yapılmayacak değil, o sistem kurulur tabii, bunu yapan ülkeler var. Şartlı bağışlar... İngiltere’de verilen her kuruluş paranın nereye harcanacağı bellidir ama onlara baktığınız zaman toplam kamu harcamalarının yüzde 65’ini mahallî idareler gerçekleştirir. Ama tek kuruluş para yoktur, mahallin kendisinin “Ben bunu buraya harcayacağım.” dediği. Merkezden giden bütün para şartlıdır. Bizde o anlamda şartlı bir şeyimiz yok yani bu esasında mahallî idarelerin özerkliği açısından olumlu bir şey ama hizmetlerde bu dediğiniz hususların gerçekleştirilmesi anlamında sıkıntılı bir şey. Yani merkezden müdahaleniz o anlamda sınırlı.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Merkezden müdahale meselesi değil. Yerel yönetimler kendi kaynaklarını kullanırken de böyle kullanmıyor, istediği gibi kullanıyor. Yani işte borç ödemeye, işçilerin şeylerini ödemeye... Biraz bizim de yerel yönetimlerimiz olduğu için biliyorum. Belediye başkanlarımız bir araya gelince hep böyle kazmadan, kürekten, altyapıdan, üstyapıdan bahsediyor.

Şimdi o konuda bir problem var. Diyelim ki önceliği, böyle bir perspektif olmuyor. Türkiye'deki yerel yönetimler açısından -belki diğer alanlar öyle mi bilmiyorum- daha çok günü kurtarma, işte işçilerin parasını ödeme, borçlarını ödeme. Dolayısıyla hani standardı yükseltelim, dolayısıyla şey yapalım durumu zaten yok. Yani o konu da biraz demokrasimizle de alakalı bir durum. Hani işte belki yerel yönetimlerin özerkliği meselesinden biz bunu savunuyoruz, yerelde aldığı vergileri kendi yerel sorunları için harcayabilse, sorunlarını çözsé, bunu planlasa ama bu bir bakış açısı. Merkezde yok, yerelde de yok. Yereldekiler ancak... Gerçekten bu konuda, mesela, bizim daha çok kadın örgütlerimizin zorladığı, belediyeler bütçelerini hazırlarken kadın-erkek eşitliğine göre yapmak durumunda. İşte, yüzde 40 alım yaparken, istihdam sağlarken yüzde 40 uygulamak zorunda; yönetimlerde falan böyle zorlayarak... Ama bu sadece bir partinin politikası olduğu için sorun. Bunu işte anayasada, yasada güvence altına almak... Böylece herkes böyle davranmak durumunda kalacak. Bu farkındalık yaratmak, bilinç yaratmak meselesi de sanırım böyle olacak. Yoksa doğal olarak mesela bana geldiğinde, diyelim ki ben önce neyi düşünüyorum, benim önceliğim ne ise yani kadın ya da erkek olmam fark etmiyor o an için. Mesela diyor ki "Şurada acil borcum var, işte tretüvar yaptım, onun parasını ödemem lazım." Alıp oraya ödüyor. Yani bunu, diğeri nedir, işte sosyal politikaları geliştirelim, yok yani. Yani mevcut durumda da günü kurtarma olduğu için, sanırım bizim tartışmamız da biraz böyle. Bunu merkezî bir politika hâline dönüştürüp bütün herkesin böyle davranmasını sağlamak. Bu zor olacak ama bir ölçü hâline gelmiş olacak. Evet, kanunlar her zaman şey değil ama sonuçta kanun olmadan da herkes... Ki kaldı ki kanunlar bile uygulanmıyor çoğu zaman.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Bir de benim düşündüğüm, aslında yeni yapılacaklar için değil. Yeni yapılacaklarda yine verilen bütçe içinde, spor salonları veya yollar yeni yapılanlar içinde ayarlanabilir belki de asıl eskilerin tadilatı. Şimdi, engelliler için bir yıllık bir süre verildi veya üç yıllık. Bu üç yıl içinde bütün şehirlerin yollarının değişebileceğine inanıyor musunuz?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MAHALLİ İDARELER GENELMÜDÜRLÜĞÜ DİŞİLİŞKİLER VE PROJELER DAİRE BAŞKANI DR. M. İLKER HAKTANKAÇMAZ – 2007'de o genelge çıkmıştı zaten.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) - Değişir, doğru, değişebilir ama bunun için herhâlde muazzam bir merkezî idareden destek gelmesi... Bütün yollar, bütün kaldırımlar kadınlara uygun olarak, engellilere uygun olarak değişecek. Aydınlatma... İnsanların rahat dolaşabilmesi için bu artık hiç fark etmiyor yani kadın, erkek, çocuk... Bir aydınlatma yapılacağı zaman bütün şehirlerde yollar kazılacak, o kazılan yollar tekrar düzgün hâle getirilecek. Bunların yapılması mümkün mü? İşte, bunlar için asıl ek bütçe gerekiyor diye düşünüyorum.

Teşekkürler.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MAHALLİ İDARELER GENELMÜDÜRLÜĞÜ DIŞİLİŞKİLER VE PROJELER DAİRE BAŞKANI DR. M. İLKER HAKTANKAÇMAZ – Ben uzun yıllar taşrada da vali yardımcısı, kaymakam olarak görev yaptım. Bir kere şunu teslim etmek... Kızmiyorum yani bu işin doğası böyle, partisinden bağımsız olarak bunu söylüyorum. Bir belediye başkanı -bu, kendilerinin bana söylediği şey- hiçbir zaman toprağın altına bir yatırım gömmek istemez yani hiçbir belediye başkanı çok mecbur kalmadıysa kanalizasyona, bilmem, işte, başka şeylere para harcamaz. Hele böyle kadın erkek eşitliği gibi, kadınların güçlendirilmesi gibi, sığınmaevi gibi elle tutulmayan soyut şeylere para harcamayı hiç istemez. Şimdi, dolayısıyla, eğer tekrar seçilmek istiyorsanız o yereldeki halkın... Çünkü mahallî idareler, mahallî müşterek ihtiyaçları görmek üzere kurulan idareler yani eğer vatandaşın istemediği bir alana siz para harcıyorsanız “Bir dahaki dönem seçilmek istemiyorum.” demektir bu ve konuya bu anlamda biraz daha geniş bakmak lazım. Yani bir toplumsal bilinçlenme eksikliğinden de esasında da söz etmek lazım. Yoksa, sizin dediğiniz gibi yani kanunu çıkarırsınız ya da 2007’deki o genelgenin ilk çıkışı oydu, her sene... Ben bunu da iddia ettim, yine ertelenecek dedim, epey bir süre ertelendi. Ya çıkarırsınız; bir, o iş yapılmaz; iki, rakamlarla göz boyanır yani para yoksa, sınırlıysa nasıl yapacak, dediğiniz gibi, o yolların tamamını nasıl dönüştürecek? Ha, şimdi, ek bütçe vermek, vermemek; bu, tabii, sadece bizim bakanlığın karar verebileceği bir husus değil; bu, ülkenin kaynaklarıyla alakalı bir şey. Dolayısıyla, konuyu bu çerçevede belki değerlendirmek daha doğru olur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum ama şuna katılmıyorum yani tartışma açmak anlamında söylemiyorum, fikrimi söylüyorum: Halkın istemediği yatırımı yapıp bir daha seçilmemeyi göze alma konusunda çok katılmıyorum çünkü bana göre ya da benim partimin anlayışında doğru belediyeçilik, onun gerekli bir yatırım olduğuna aynı zamanda seçmeni de ikna edebilmekten geçiyor. Yani çünkü sizin dediğiniz gibi seçmen hiçbir zaman altyapı hizmetlerinden yani sokağının altı ay kazılı durmasından hoşlanmayabilir. Şu anda İstanbul’da, biliyorsunuz, Taksim Meydanı’nda bir uygulama yapılıyor ama ne yapılıyor, öncelikle o şehirde yaşayan ve o alanı kullanan insanlara bunun gerekliliği ve tamamlandıktan sonrasıyla ilgili fotoğrafı ortaya koyabilmeniz gerekiyor. Bana göre de zaten bu 21’inci yüzyılın belediyeçiliği, işte, seçmenle, orada yaşayan halkla, onu ikna ederek birlikte yöneterek yapılacak olan bir şey. Yoksa, dediğiniz gibi, bir kere seçilen daha bir daha hayat boyu seçilemez çünkü çok sempatik yatırımlar değil. Evet, şimdi, biz bugün burada Ankara Büyükşehir Belediyemizden de uzmanlarımızı ağırlıyoruz. Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Müdürü Meral Burslan, Meslek Edindirme Şube Müdürü Kırmen Önel ve Kadın Sığınma Evleri Koordinatörü Emel Anar gelmiş.Şimdi, Ankara Büyükşehir Belediyemize vereceğiniz sözü. Herhâlde Meral Hanım aydınlatacak. Ben, tabii, daha lafa girerken aynı soruyu size de soracağım: Kültür ve Sosyal İşler Dairesi ve Meslek Edindirme Şube Müdürlüğüyle bu işin ne alakası var?

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ ŞUBE MÜDÜRÜ MERAL BURSLAN – Öncelikle hepinizi selamlıyorum, “merhaba” diyorum.

Belediyeler, biraz önce bahsedildiği gibi, mahallî müşterek nitelikteki hizmetleri halka doğrudan sunan birimler yani biz belediye olarak halkla çok iç içeyiz, onların sorunlarını -kadın, olsun, yaşlı olsun, engelli olsun- tüm halkın sorunlarını birebir biz görüyoruz, biz yaşıyoruz. Ben Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı adına konuşuyorum ki gerçekten kadın sorunlarına duyarlı bir belediyeyiz, belediye olduğumuza inanıyoruz.

Ankara Büyükşehir Belediyesinin halka götürdüğü diğer hizmetlerin dışında, spesifik olarak bire bir kadına yönelik hizmet sunduğu üç alanımız var. Bunlardan bir tanesi “BELMEK” dediğimiz, belediyenin meslek edindirme kursları. İkincisi, “kadın konukevi” ya da “sığınmaevi” diye ifade ettiğimiz barınmaevi. Keşke hiçbir hemcinsimizin böyle yerlere ihtiyacı olmasa ama maalesef oluyor, görüyoruz, yaşıyoruz. Üçüncüsü de hanım lokallerimiz. Bu üç hizmet, demin dediğim gibi, birebir kadına yönelik hizmet veriyor.

Ben önce hanım lokallerinden başlamak istiyorum. Hanım lokalleri Ankara’da 18 noktada, 18 binada hizmet veriyor. İçerisinde çok değişik hizmetler var yani sağlık hizmeti var, kadının eğitimine yönelik gerek sağlık gerek sağlık dışı, işte, aile içi iletişim, çocuk bakımı, eğitimi gibi seminerler alıyor burada hanımlarımız, spor yapabiliyorlar. En güzeli, çocuklarıyla gelebiliyorlar, çocuk bakım odalarımız mevcut burada. Spor çok değişik branşlarda yapılabilir yani yüzmeden plates’e kadar çok değişik branşlar var, uzman eğitimci var burada. Bunun dışında, sosyalleşme süreci açısından kadınlara gerçekten çok faydalı olduğunu düşünüyoruz. Kadınlar buraya arkadaşlarıyla birlikte gelebiliyorlar, yeni arkadaşlıklar edinebiliyorlar, kabul günlerini yapabiliyorlar yani gönül rahatlığıyla her türlü aktiviteyi yapabiliyorlar. Kuaför hizmeti var içerisinde, masajı, saunası, fitness’ı gibi yani son derece modern, kadına yönelik tesisler bunlar. Şimdi, toplam 18 hanım lokaliyle ilgili 2012 yılında Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı bütçesinden ayrılan rakam 10 milyon 371 bin 764 lira, 2012 yılı için ve şu an itibarıyla yani her yıl artan düzeyde üye sayımız oluyor ama bugün, 2012 itibarıyla 59.299 Ankaralı kadın hemşehrımız buradan faydalaniyor ve yıllar itibarıyla da bunun dökümünü yaptığımızda görüyoruz ki 2000 yılından bu yana 279.477 yani 280.000 civarında Ankaralı kadın, bu lokallerden hizmet almış ve almaya devam ediyor. Burada değişik şeyler de... Mesela geçenlerde sanıyorum bir kanser taraması vardı Hacettepe Tıp Fakültesiyle beraber yapılan iş birliğiyle onlarla birlikte yapılan. İşte, değişik taramalar, kanser taraması olabiliyor, kardiyolojiyle ilgili bir taramamız oldu. Kadınların, dediğim gibi, hem sağlıklarıyla ilgili hem eğitimleriyle ilgili hem sosyalleşmeleriyle ilgili hanım lokallerinde hizmet veriliyor. Arzu eden folklora yönlenebiliyor, Türk sanat müziği, Türk halk müziği korolarımız var yani kadınlar için çok değişik aktivite sunulabiliyor. Özellikle ekonomik durumu belli bir düzeyin altında olan kadınlar için ben bunun gerçekten büyük bir imkân olduğunu düşünüyorum çünkü bugün kolay kolay aile bütçesinden hiçbir kadın -özellikle de kadınların fedakârlığını düşünürsek- böyle bir bütçeyi ayırmaz normal koşullar altında yani “Bir spor salonuna gideyim ya da herhangi bir faaliyete gideyim.” şeklinde ama belediyenin bu hizmetinden gerçekten

büyük oranda faydalanıyorlar ve gitgide üye sayımız -sevinerek gözlüyoruz ki- artıyor. İkinci alanımız, demin bahsettiğim gibi, kadın konukevi ya da kadın sığınma evi. Kadın sığınma evimiz bugün Ankara'da 1 tane. 24 yataklı bir kadın sığınmaevimiz var. Bir de 12 yataklı bir sığınmaevi daha var fakat o Dışişleri Bakanlığıyla ortak, mültecilerin barındığı, bizim sadece yerini, mülkünü, kirasını karşıladığımız bir yer. Burada da 2012 yılı itibarıyla 95 kadın, 75 çocuk barınmış. Burada da işte değişik şeyler var tabii yani kadının barınması, meslek edindirilmesi, öz güveninin kazandırılması, psikolojik danışmanlığının yapılması, güvenliğinin sağlanması gibi hizmetler var. Çocuğuyla gelmişse, gene çocuğuna yönelik psikolojik destek veriliyor ve üç aylık bir kalış süresinin dışında eğer ihtiyaç görülürse bir üç ay daha kalış süreleri uzatılabilir buradaki kadınların ve daha sonra da değişik yerlerde, işte, mesela kız yurtlarında temizlik işçisi olarak veya benzeri yerlerde değişik işlere yerleştirilerek onların bundan sonraki hayatlarını da idame ettirmelerine fırsat tanımaya çalışıyoruz veyahut...

BAŞKAN – İkinci üç ayın sonunda toplam altı kaldı, imkânları yok, gidecek yeri de yok; ne yapıyorsunuz o durumda?

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ ŞUBE MÜDÜRÜ MERAL BURSLAN – İmkânları yoksa o zaman inisiyatif kullanılarak bir müddet daha uzatılabilir ama yani hani ilanihaye kalamıyorlar tabii, yer sınırlı olduğu için. Özellikle çocuğuyla gelenlere öncelik tanınarak yani onların bir meslek sahibi olarak bir yere yerleştirilmeleri hızlandırılıyor. Ancak o şekilde şey yapılabilir.

BAŞKAN – Peki, ilçelerdeki sığınmaevlerinin sayısal durumlarını biliyor musunuz?

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ ŞUBE MÜDÜRÜ MERAL BURSLAN – Arkadaşım sığınmaevlerinden sorumlu şube müdürümüz, o gerekli bilgileri...

BAŞKAN – Tabii ki, o zaman siz tamamlayın, sonra sorarız sorularımızı. 24 çünkü çok şey bir sayı yani yok bir sayı Ankara için de o anlamda söylüyorum.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ ŞUBE MÜDÜRÜ MERAL BURSLAN – Şimdi, şöyle, hani bütün ilçelerde de sığınmaevi açıldığı için artık yani eskiden sadece büyükşehir belediyesindeydi.

BAŞKAN – Ama yani Ankara Büyükşehir'e de daha çok bir sayı, değil mi, o anlamda daha koruyucu bir yaklaşım yakışır diye düşündüm.

Peki, buyurun, devam edin.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ ŞUBE MÜDÜRÜ MERAL BURSLAN – Üçüncü hizmetimiz de kadınlara yönelik BELMEK'ler. BELMEK'lerde amaç, kadına meslek edindirmek. Çok branşlar var BELMEK'lerde de. Yaklaşık 160 tane BELMEK'imiz var. Ankara'nın değişik semtlerinde hizmet veriyor bunlar, çok değişik branşlarda hizmet veriyorlar, işte, taş beбекten ebru sanatına kadar. Kadınlarımızın gene çok ilgi gösterdikleri kurslar bunlar da. 6 ana

merkezde, ilçe olarak, işte, Mamak, Yenimahalle, Altındağ, Keçiören, Çayyolu, Sincan ve Çankaya'da 160 tane merkezde hizmet veriyorlar. 2012 yılı için gene söylüyorum, BELMEK'lere ayırdığımız belediye bütçesi 9 milyon 800 bin lira. Burada usta öğreticiler var. Millî Eğitim Bakanlığıyla yapmış olduğumuz protokol çerçevesinde buradaki kursiyerlerimiz kurs süresini bitirdikten sonra sertifikalarını alıyorlar ve eğitim gördükleri branşa göre kendi iş yerlerini açabiliyorlar. Bazı kadınlarımız da sadece hobi amaçlı geliyorlar veya sosyalleşme adına geliyorlar ve bu şekilde BELMEK'ler sayesinde gerçekten ben kadını ekonomiye kazandırdığımızı düşünüyorum. Çünkü ben de bir kadın olarak biliyorum ki yani ne söylersek söyleyelim, ne yaparsak yapalım, kadının ekonomik gücü yoksa kadın toplumda bir hiç yani bu, bir gerçek. O anlamda BELMEK'leri çok önemsiyoruz biz yani kadına bir meslek edindirmek, kadını güçlendirmek anlamında bence yapılabilecek en doğru, en güzel hizmetlerden bir tanesi diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

En azından 2012 yılı için veya bugüne kadar kaç kadın bu kurslara katıldı? Kaç kadın iş sahibi olabildi, yürütebildi? Bu konuda bilgi verebilir misiniz?

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ ŞUBE MÜDÜRÜ MERAL BURSLAN – Sözü şube müdürü arkadaşımıza vermek istiyorum.

MESLEK EDİNDİRME ŞUBESİ MÜDÜRÜ KIRAMEN ÖNCEL – Sayın Başkan ve değerli vekillerimiz, öncelikle hepinize saygılar sunuyorum.

1994 yılında başladı BELMEK serüvenimiz, şu anda 31 branşta devam ediyor ve bugün 31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla 210 bin bayanımız bu kurslarımızdan mezun oldu, hâlen de 160 BELMEK merkezinde 15 bin kursiyerimiz ve 439 usta öğreticimiz var.

Biraz evvel Meral Hanım'ın ifade ettiği gibi, biz 2007 yılında Millî Eğitim Bakanlığıyla bir protokol yaptık. 2007'den bugüne kadar Millî Eğitim Bakanlığı onaylı verdiğimiz için sertifikalar Türkiye'nin her yerinde geçerli. Tabii, kendi iş yerlerini açabiliyorlar. Bizim, yalnız, şöyle bir eksikliğimiz var, bunu da burada ifade etmek istiyorum yani kaç kişiyi istihdam ettik, kaç kişiyi istihdama kazandırdık yani geri dönüşüm olmadığı için böyle bir istatistiki bilgimiz maalesef mevcut olmadığı için bu bilgiyi veremiyoruz. O çünkü ayrı bir çalışma gerektiriyor.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ ŞUBE MÜDÜRÜ MERAL BURSLAN – Benim söyleyeceklerim kısaca bu kadar ama sığınmaevleriyle ilgili de şube müdürü arkadaşım daha detaylı bilgi verebilir size.

BAŞKAN – Buyurun Emel Hanım.

KADIN SIGINMAEVLERİ KOORDİNATÖRÜ EMEL ANAR – Şimdi, sığınmaevimiz 24 yatak kapasiteli fakat sizin düşündüğünüz gibi... Evet, ilk duyunca yetersiz gibi geliyor fakat gerçekten çaresiz olan, kendisi ve çocukları için bir şeyler yapmak isteyen, çaba gösteren kadınlar sizin ona

gösterdiğiniz, açtığınız yolda sizinle birlikte çaba sarf ettiği takdirde inanın üç ay yeterli oluyor. Fakat üç ay yeterli olmadığında bir üç ay daha Başkanlık oluru alınıyor. Fakat çok ekstrem durumlarda bunu bir ya da bir buçuk yıla kadar uzattığımız oluyor. Fakat bu “ekstrem durumlar” dediğimiz durumlara örnek olarak verirek; AMATEM’den gönderilen bir hastamız vardı. Bu, AMATEM’den gelen hastamız yaklaşık bir yılı aşkın kendisi kaldı. Kendisi donanımlıydı. Allah hiç kimseyi zor duruma düşürmesin. Kendisi yurt dışında İngilizce eğitimi almış, Ankara’da zamanında babası il millî eğitim müdürlüğü yapmış bir ailenin tek çocuğuydu. Çok zor durumlardan o hâle geldi ve sığınmaevimizde bir yıl kaldıktan sonra şu an bir dershanenin ortağı durumunda, tekrar İngilizce dersleri veriyor, huzurevinde olan annesini ve velayeti babasında olan kızını da yanına almış, bir şekilde hayatını idame ettiriyor.

Şimdi, sığınmaevimize gelen kadınların tabii ki ilk önce barınma ihtiyacını gideriyoruz. Barınma ihtiyacını giderdikten sonra birazcık kendilerine bir hafta kadar bir zaman veriyoruz. Çünkü o bir hafta süre içinde kendi çaresizlikleri, korkuları, ümitsizliklerini sığınma evimizdeki psikolojik danışman arkadaşlarımızla birlikte istişare ettikten sonra ailesiyle buluşmak istiyorsa arabuluculuk işlemlerine başlıyoruz kendi talebi doğrultusunda. Ama “Yok, benim artık bardağım taştı, istemiyorum, ben ayrılmak istiyorum.” dediği takdirde Ankara Barosu Gelincik Şubesiyle ve adliyedeki görüştüğümüz arkadaşlarımızla birlikte istişare ederek ücretsiz avukat temin edip bu hukuk işlemlerini onlar vasıtasıyla sürdürüyoruz. Daha sonra, bu kadın tabii ki vasıfsız bir kadın. Mutlaka her kadının iyi yaptığı bir şey vardır, kimisi yemeği çok güzel yapar, kimisi hasta bakar, kimisi çocuk bakar, kimisi temizlik yapar. Bu kadınları kendi vasıflarına göre İŞKUR ve Halk Eğitim destekli kurslara gönderiyoruz. Bu kurslar üç ila dört ay civarında sürüyor. Bu kurslara gidip kendi vasıfları doğrultusunda belgelerini aldırıyoruz. Aldırdıktan sonra tabii ki hemen Ankara Valiliğiyle iletişime geçiriyoruz. Ankara Valiliğinden, Sosyal Yardımlaşma Vakfından bir ev ayarlayıp, ikinci el eşya ya da birinci el eşya ile -o an durum neyi gerektiriyorsa- evinin eşyasını düzenledikten sonra Ankara Büyükşehir Belediyesinin Giysi Yardım Merkezinden, kışlık ve yazlık olmak üzere, onların kayıtlarını yaptırıp kışın kışlık, yazın da yazlık kıyafetlerini, çoluk çocukla birlikte, oradan almaları kaydıyla o imkânları sağlıyoruz. Daha sonra, evi sobalıysa Osmanlı İş Merkezinden gıda, kömür ve ücretsiz ekmek yardımını sağlıyoruz. Daha sonra bu kadın artık “Bismillah” deyip kendi -hayatında yeni bir sayfa açtığımız takdirde- hayatını idame ettiriyor. Fakat tabii ki onlarla iletişimimizi kesmiyoruz, herhangi bir sıkıntısı olduğunda bizimle iletişim kurduğu takdirde elimizden geldiğince yardımları sağlıyoruz.

Tabii ki Ankara’da ilk başta sadece Sosyal Hizmetlerin vardı ve 16 yatak kapasiteliydi yani başka hiçbir ilçenin yoktu. Daha sonra, biz Büyükşehir olarak 2007’de açtık. Daha sonra, Çankaya Belediyesi 2010’da açtı, şu an Altındağ Belediyesi, Yenimahalle Belediyesi, Keçiören Belediyesi ve Sincan Belediyesi de sığınmaevleri açınca artık yeterli düzeyde oldu çünkü başvuran kadın sayısı artık... Danışma bürosunda durduğum için, ilk görüşmeyi yaptığım için ona göre bakıyoruz ve en son açılan koza şiddeti önleme ve izleme merkezleri (ŞÖNİM) sayesinde de bu iş daha koordineli hâle geldi

çünkü ilk oraya başvurup daha sonra bizlerle iletişim kurulup, ondan sonra hangi sığınma evindeyse bu şekilde alınacak.

BAŞKAN – Buyurun Sebahat Hanım.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Sorunun tam da buradan kaynaklandığını düşünüyorum yani bizim burada öğrenmek istediğimiz şey, diyelim ki Ankara Büyükşehir Belediyesi toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda nasıl bir çalışma yapıyor konusunda Başkana kesinlikle katılıyorum, kültür ve sanat çalışmalarının burada olması ilginç bir durum yani bunun bütçesini hazırlayan ya da yönetimden bir arkadaş ya da medis üyesi bile gelebilirdi “Biz böyle çalışmalar yürütüyoruz.” diye. Dolayısıyla, yani biraz şey gibi oldu, İçişleri Bakanlığı gibi çok alakasız bir durum. Mesela siz bize hemen şeyi anlatmaya başladınız, kadınlar için yapılan işler, işte, sığınmaevleri, BELMEK’ler, hanım lokalleri -ilginç bir isim- ve buradan ne kadar kadının faydalandığı meselesi. Zaten bizim aşamadığımız konu bu. Kadınlar genelde yaşadığı toplumsal sorunları ya da şiddet meselesiyle gündeme geliyor. Oysa biz diyoruz ki: Bu toplumun yarısı kadınlardan oluşuyor yani Türkiye nüfusu 75 milyonsa bunun yüzde 50’si kadın. Dolayısıyla, bu yüzde 50’sinin kadın olması demek, yaşamın yarısını kadınlar oluşturuyor, dolayısıyla bu kadınlar hem evde hem sokakta hem iş yerinde... Yani dolayısıyla bu işe bir bütün bakmak gerekiyor. Bir bütün bakmadığımız zaman, kadınların işte dezavantajlı olması, zavallı olması, ikincil olması durumu, kadınların erkek egemen sistemden kaynaklı yaşadığı bu sorunlar hemen bize bunu getiriyor yani ilk soru sorulduğunda hemen bu cevaplarla önümüze geliyorlar, işte kadınlar için yaptığı işler. Buradaki hangi kadınlar için? Daha çok, sorun yaşayan kadınlar için. Ben bunun bir problem alanı olduğunu düşünüyorum ve bunun mutlaka değişmesi gerekiyor yani bizim yapmak istediğimiz şey tam da bu zihniyeti değiştirmek. Yani “kadınlar” deyince aklımıza dezavantajlı kadınlar ya da şiddete maruz kalmış kadınlar ya da kadınların sosyalleşmesi meselesi... Bunlar sizden bağımsız durumlar yani genel olarak bir sorun. O açıdan, tabii ki bu yapılan işler önemli şeyler, ben önemsiz görmüyorum, hani kadınlar adına yapılan her iş oldukça anlamlı, hele sığınmaevleri meselesi. Mesela diyelim ki gerçekten şiddet mağduru kadınlar açısından önemli ama biz şiddeti ortadan kaldırmadığımız sürece bu 24 yataklı sığınmaevi hiçbir zaman yetmeyecek bize ve devamı gelecek ya da işte başka meseleler. İşte, meslek edindirme kursları... Evet, bunlara meslek edindirelim ama onlar bir iş yaşamına katılamadığı sürece, istihdam edilemediği sürece sadece eğitilmiş yani bu alanda bilgi edinmiş kadınlar olarak kalacaklar. Bu, bizim sorunumuzu çözecek bir nokta değil. O açıdan ben çok uzatmadan toparlayayım. Yani toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe tartışmalarında bizim öğrenmek istediğimiz şey bu değil. Mesela Ankara Büyükşehir Belediyesi... 5 milyona yakın nüfusu sanırım Ankara’nın değil mi? 4 milyon 700 bin, 5 milyon nüfuslu bir kentin bütçesini hazırlarken bunun kadın perspektifini ya da toplumsal cinsiyete duyarlı bir perspektiften, pencereden bakıyor mu? Diyelim ki işte, altyapı sorunlarından üstyapıya, sosyal tesis meselesinden kültür sanat işlerine... Yani bütün bu işleri yaparken gerçekten kadınların ve erkeklerin bu işten ne

kadar etkilendiği meselesini gündemine alıyor mu, almıyor mu meselesini sorgulamak istiyoruz. Böyle bir gündeminiz var mı? Çünkü bu olmadığı zaman ciddi anlamda şöyle bir şey oluyor: Biraz önce söylediğimiz gibi, bütçenin nasıl kullanıldığı meselesi de ona göre olmuş oluyor. Bu ciddi bir sorun diye düşünüyorum.

Belki bize iyi bir örnek olacak, gerçekten toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçe yapan bir belediye... En azından biz önermiştik onlara da, nasıl yapılıyor meselesini gündemleştireceğiz ama sizin söylediğiniz bu şeyler konusunda evet, iyi işler yapmışsınız, teşekkür ediyoruz kadınlar adına ama bunlar bizim sorularımıza cevap olan konular değil ne yazık ki. Mesela meslek edindirme kursları ya da sığınmaevleri ya da hanım lokalleri denilen şey aslında kadının bu ikincil durumunu şey yapan... Mesela sizin kullandığınız dilde de mesela “kadınlar sosyalleşecek, gün yapacak, kuaföre gidecek, spor yapacak, çocuklarıyla... Yani kadına biçtiğimiz o geleneksel rol var ya, kadın olma rolü, anne olma, işte kalan zamanlarında kendisini değerlendirme rolü... İkincisi, işte, meslek öğrenecek, aile içi iletişim, çocuk bakımı, değil mi, bu tip konularda seminerler diye ifade ettiniz. Spor yapacak...

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ ŞUBE MÜDÜRÜ
MERAL BURSLAN – Sırf bu konularda değil yani sağlık alanında da...

BAŞKAN – Karşılıklı konuşma yaparsanız tutanaklara geçmiyor, o yüzden sıkıntı oluyor. Vekilimiz tamamlasın, ben sonra size söz vereyim. Siz not alın bu arada, cevaplamak istediğiniz kısımları.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ ŞUBE MÜDÜRÜ
MERAL BURSLAN – Peki.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Yani o açıdan, bizim burada yaptığımız iş, sadece toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçe tartışmasından ziyade, bir zihniyet değişimi. Çünkü bu kadın erkek eşitliği perspektifinden yaşama yeniden bakmak meselesi.

Şimdi, biz bir uluslararası sözleşmeye imza attık, “İstanbul Sözleşmesi” diye. Çok övündük, dünyada ilk imzalayan ülkelerden birisiyiz. Bütün gruplarla burada çok başarılı bir iş yaptık ve hemen imzaladık. Bu konudan çok mutluluk duyuyorum, o ayrı bir şey ama şimdi bakıyoruz bütün uygulamalarımıza, bu perspektiften yoksun, kadın erkek eşitliği meselesi yok. Kadın yine geleneksel rolleri üzerinden değerlendiriliyor, aile içerisinde aileyi devam ettiren bir birey olmaktan öte o ikincil olma durumunu her gün her gün yeniden üreten bir noktada işte buradaki tartışmalarımızda bir bütün bunu da gidermek için bir dil, yeni bir dil kullanmak ve başta ekonomi... Sonuçta ekonomi siyasetten bağımsız değildir yani. Sosyalist şeyi yapmak istemiyorum ama Marksizm yaşamını kendisini böyle ekonomik bir şeye indirgemecilik olarak değerlendiriyor yani ekonominin kendisini yaşam olarak değerlendiriyor çünkü insanların ekonomisi onların sosyal yaşamını, çevresini, her şeyini etkiliyor. Bu çok doğru bir tespit yani sonuçta sizin ekonomik koşullarınız, sizin sosyal yaşamınızı etkiliyor, çevrenizi etkiliyor, yaşamın kendisini etkiliyor. Dolayısıyla ekonomiyi nasıl kullanacağınız meselesi de

önemli yani o yüzden bu ekonominin nasıl kullanıldığı, toplumsal yaşama ne kadar etki ettiği, kadınlar lehine ne yapıldığı meselesi, engelliler lehine ne yapıldığı meselesi önemli.

O açıdan, en azından buradaki tartışmalarımızı aktarırsanız Sayın Başkana yani “Bizim yaptığımız işler toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçeleme değilmiş yani bu işler iyi işler ama bizden başka bir şey istiyorlar...” Bütün bütçenin yani belediyenin bütün bütçesinin toplumsal cinsiyete duyarlı hazırlanması talebimiz olduğunu iletirseniz sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Tabii, bunlar çok çok değerli çalışmalar. Kadın erkek eşitliğine yönelik, kadının güçlendirilmesine yönelik yapılan bütün çalışmaları destekliyoruz, teşekkür ediyoruz, artarak da devam etmesinden yana biz de üzerimize düşen her görevi yerine getiririz ama Sayın Vekilimin de belirttiği gibi yani bu toplantının konusu ve içeriği farklı.

Ben çok küçük bir şey anlatacağım, daha önceki toplantılarda anlattım mı bilmiyorum, bu Kerem ile Aslı’yı birisi, birisine anlatmış iki-üç kere filan, sonra “Beğendin mi?” demiş. “Çok beğendim, yalnız bu Kerem, Aslı’nın nesiydi ben anlamadım.” demiş.

Şimdi, komisyonumuzun uzmanlarına söz verdim.

Buyurun Mustafa Şahin.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın milletvekilleri, değerli katılımcılar, konuklar; şimdi, efendim, merkezî yönetim bünyesindeki kamu idarelerine ilişkin aslında bütçe tartışmaları yerel yönetimler için de geçerli, en azından perspektif olarak. Bunun temel nedeni, mahallî idareler de 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na tabi. Tabii Belediye Kanunu’ndan kaynaklı olarak, İçişleri Bakanlığının Maliye Bakanlığından farklı olarak ikincil mevzuatı düzenleme yetkisi var. O çerçevede bütçe ve muhasebe sistemi itibarıyla Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü bir inisiyatif kullanıyor. Bugüne kadar, yani geçtiğimiz 6 toplantı boyunca biriktirdiğimiz tartışmalar mahallî idarelerin bütçe süreci için de, bütçe perspektifi için de geçerli. Öncelikle o tespiti yapmak istedim.

Diğer bir husus, mahallî idarelerin, yerel yönetimlerin görev, yetki ve sorumluluk itibarıyla veya hizmet yürütümü itibarıyla kadınlar veya toplumsal cinsiyet ilişkileri üzerindeki etkileri merkezî yönetime göre daha fazladır. Yani günlük yaşamın olağan akışı içinde mahallî müşterek nitelikli ihtiyaçlar çok daha kadın refahını doğrudan etkileyen özellikler taşır. Yani bu, konutun gereksinimlerinden ulaşım konusuna, altyapı konusundan belki bir pazar, ticaret denetim ve düzenlemesine uzanacak belediyelerin çok geniş yelpazede ve büyük çeşitlilik içindeki hizmetleri kadınların refahı üzerinde çok ciddi etkileri potansiyel olarak barındırır.

Belirtmiş olduğunuz gibi, sosyal ve kültürel boyutlarının ötesinde, ekonomiden iskâna, iskândan çevre düzenlemesine, çevre düzenlemesinden çok daha farklı hizmet alanlarının cinsiyet

etkileri doğurabileceğini düşünmek durumundayız. Yani kuşkusuz, meslek edindirme olsun, sığınma evi pratikleri olsun ve diğer lokal çalışmaları olsun, kuşkusuz bunlar çok değerli. Bunun ötesinde, asli yürütmekte olduğu hizmetlerde de cinsiyet eşitliği perspektifinin gözetilmesi ve bunun ödenekleştirilmesi, bu ayrılan ödeneklerin kullanılması, bu kullanımın değerlendirilmesi vesaire. Şimdi, bir hat bu, yani cinsiyete duyarlı bütçe-yerel yönetimler ilişkisi üzerinden bir hat bizatihi hizmet ve kadınların yaşam deneyimi veya toplumsal cinsiyet ilişkileri arasındaki o etkileşim, hizmet eksenli.

Diğer iki hat daha var ki bunlar da çok kritik öneme sahip.

Bir diğer hat, yönetime katılım. Yani kadın örgütleri belediyenin rutin işlerinin idamesinde karar alma süreçlerinde ne kadar varlar? Çünkü kadın örgütleri bir aktör olarak öncelikle tanınmalı, müzakere edilebilir bir aktör ve karar alma süreçlerinde olsun, hizmetin bizatihi sunumunda olsun iş birliği içinde ve o potansiyelin, o hafızanın bir biçimde o hemşehrlik veya o mahallî nüfusun refahına o potansiyelin aktarılması için mekanizmalar üretme ki biliyorum var, kent konseyinden başlayan direkt yani mevzuatın izin verdiği olsun informal mekanizmalar da var, yani iletişimin devam ettiği bugün.

Dolayısıyla, cinsiyete duyarlı bütçe tartışmaları sadece bir hizmet, harcama veya gelirin önceliklendirilmesi, eşitliğe dönük kullanımı noktasında olduğu kadar, bir müzakere, bir yönetime katılım anlamında da bir beklenti içinde. Yani tamam, eşitlikçi öncelikler, bunun cinsiyet ilişkileri üzerinde, hatta refah üzerinde etkinlik de doğuracak sonuçlar barındırmasıyla birlikte, yetmez, bunu müzakere edilebilir zeminlerde, kadın örgütleriyle birlikte veya örgütsüz kadınlarla birlikte, yani bir biçimde o ihtiyaçlarını, öznelliğini idareye aktaramayan kesimlere de ulaşarak, o kolektif -zaten komünden geliyor belediye geleneği- heyecanın, o motivasyonun bir biçimde üretilmesi. O anlamda, bir hat da cinsiyete duyarlı bütçe tartışmalarında yönetime katılım diyebiliriz.

Son hat ki, burada Türkiye özel bir durum yaşıyor. Şöyle ki: Temsil adını verdiğimiz yani bugün il genel meclislerinde veya belediye meclislerindeki kadın üyelerin temsiliyeti noktasında farklı bir tarihsel kalıp içinde. Şöyle ki karşılaştırmalı baktığımızda: Avrupa ülkelerinde yerel yönetimlerdeki kadınların temsiliyeti merkezî, ulusal düzeye göre daha yüksek. Maalesef, Türkiye’de tam tersi bir kompozisyon var. Yani belediye meclislerinde ve il genel meclislerindeki üye kompozisyonu itibarıyla ulusal, millî Meclis, Millet Meclisi çok daha oranlar itibarıyla yüksek. Dolayısıyla yerel yönetimlerden Millet Meclisine uzanan bir siyasi girişim kalıbı Türkiye’de diğer ülkelerle karşılaştırıldığında bulunmuyor. Tabii temsiliyete, benim haddim değil, sizler siyasal temsil noktasında çok daha önemli katkılar sunabilirsiniz.

Benim işaret etmek istediğim: Hizmet, harcama, gelir öncelikleri, yönetime katılım eksenli ve temsiliyet sorununun cinsiyete duyarlı bütçe tartışmalarında eş zamanlı yerel yönetimler ölçeğinde göz önünde bulundurulması gereken hususlar olduğunu paylaşmak istedim.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Uzmanlarımızdan başka sorusu, katkısı olan...

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI NURGÜL AKSOY – Aslında söylenecek pek çok şey söylendi. Ben bir katkı olarak şunu söylemek istiyorum: Bizim toplumda var olan anlayış ve normlar ister istemez yapılara ve politikalara yansıyor. Bunun içinde toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışına dair bir bilinç çok önemli. Sizler de çok altını çizerek vurguladınız, bu perspektiften bakabilmek...

Ben bir ilave olarak şunu da söylemek istiyorum: Hani, biz var olan cinsiyete dayalı iş bölümünde pratik toplumsal cinsiyet ihtiyaçları diyoruz, stratejik toplumsal cinsiyet ihtiyaçları.

Pratik toplumsal cinsiyet ihtiyaçları, var olan roller çerçevesinde duyulan ihtiyaçları izah ediyor. Stratejik toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarımız ise var olan ikincil konumu iyileştirmeye yönelik ihtiyaçlar.

Şimdi, bizim burada anlatılanlar daha çok- hani bunların hepsi kadınların ihtiyaç alanları, sunulan hizmetler çok önemli- pratik toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar oluyor ama stratejik toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarını gidermeye yönelik neler yapılabilir, bu gözle de bakılabilir.

Bir söylemek istediğim de toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme. Bütçede bir artış öngörmekten ziyade, var olan bütçe kaynağı içerisinde yeniden bir önceliklendirme yapılmasıdır. BELMEK kursları için ayrılan epey büyük bir kaynak var. Aslında soracaktım, hani bu kurslardan yararlanan kadınlar ne oranda meslek edindirme kursuna katılıyorlar ve sonuçta ne kadar istihdama katıldılar veya kendi... İşte burası da çok önemli. Bizim bu kaynakların kadınlar üzerindeki etkilerini ölçebilmemiz için verilere de ihtiyacımız var. Hani bu kadınlar bu kurslardan yararlandı, ne kadarı iş hayatına girdi, ne kadarı kendi işini kurdu? O zaman bu kaynağı doğru mu kullanıyoruz? Yani gerçekten kadınlara bu hizmeti verirken, bu kadar kaynağı ayırırken onların hayatına ne kadar dokunuyor, sizin dediğiniz gibi.

BAŞKAN – Geri dönüşümü ne?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI NURGÜL AKSOY – Yani orası çok önemli.

Bir de yaptığımız harcamaların etkilerini görebilmemiz gerekiyor. Bunun için de cinsiyet temelli verilere ihtiyaç var. Bunlar olmadan da bu etkileri görme şansımız olamıyor. Bu etkileri analiz edebilmemiz için cinsiyet temelli veriler de ön plana çıkıyor.

Bunu söylemek istemiştım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Pınar Hanım, buyurun.

KALKINMA BAKANLIĞI PLANLAMA UZMANI PINAR ÖZEL – Ben somut bir veri vermek istiyorum. TESEV’in hazırlamış olduğu “Yerelde Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Kılavuzu” diye

bir kılavuz var. Bu, Birleşmiş Milletler Demokrasi Fonu tarafından desteklenen Merkezî Bütçenin İzlenmesinin Aktif Yurttaşlık İle Güçlendirilmesi Projesi. Pilot belediyelerden bir tanesi Bursa. Bursa'da yapılan çalışmada, biliyorsunuz, belediyeler bütçe kapsamında bir stratejik plan hazırlıyor, ondan sonra buna ilişkin de bir performans programı hazırlıyor. O performans programında da kadınlara yönelik ne kadar gösterge var, ona bakıyorlar.

Yalnız, burada yapılan çalışmada, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda bir eğitim aldıkları için sadece kadınlara yönelik olan göstergelere değil, kadınları dolaylı ilgilendiren göstergelere de bakıyorlar, mesela aile hizmetleri gibi. Bunun sonunda, 2011 yılı performans programına baktıklarında, cinsiyetle ilgili hedeflerin tamamının bütçenin yalnızca yüzde 0,562'sini karşıladığını, yani o kadar tahsis edildiğini görüyorlar. Bu, binde 5 gibi bir rakam. Gerçekten çok düşük bir rakam ve Bursa Büyükşehir Belediyesi de aslında bu konuda gerçekten aktif çalışan bir belediye olmasına rağmen.

Biraz önce Ankara Büyükşehir Belediyesinin sunumunu dinledik. Tabii ki gerçekten çok faydalı işler yapılıyor. Benim çevremdeki kadınların birçoğu BELMEK'lerden de yararlanıyor, hanımlar lokalinden de yararlanıyor, çok da memnunar bu verilen hizmetlerden. Ama, bu verilen hizmetlerin, bu bakış açısıyla yani toplam bütçe içerisinde gerçekten ne kadarlık bir payı olduğuna bir kere o gözle bir bakmak gerekiyor ki biz mevcut durumda neredeyizi anlamak açısından. Mesela bu çok çarpıcı bir örnek. Bir konuda, biraz önce vekilim de söylemişti, mesela bu belediyelerden bir tanesi, özellikle bu pilot çalışmada yer almış belediyelerden bir ya da birkaç tanesi bu komisyonda, bizzat uyguladıkları için bu bütçeleme sürecini, dinlenebilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Başka söz almak isteyen?

Buyurun.

NURDAN ŞANLI (Ankara) – Biraz önce ben Ankara Büyükşehir Belediyesinden gelen arkadaşlarımla konuştum, sanıyorum, bizim hangi anlamda burada bilgi alacağımız çok iyi anlaşılmamış. Dolayısıyla, burada bir belediyeyi dinlemek çok önemli diye düşünüyorum. En rahat çağırabileceğimiz belediyelerden birisi de -ki çalışmalarını da dinledik- Ankara Büyükşehir Belediyesinden yine bunu anlatarak, başka birisini yine başka bir toplantımızda davet etsek ve dinlesek. Dediği gibi, arkadaşımın bahsettiği, işte bunu uygulayan belediyelerle birlikte karşılaştırma imkânımız olur diye düşünüyorum. Yapabilirsek iyi olur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Notlarımızı alalım, davet edelim.

Başka söz isteyen yoksa...

Bu yılın son toplantısı olacak, öyle gözüküyor.

Katkılarınızdan dolayı hepinize teşekkür ediyorum.

Bir dahaki toplantımız 8 Ocak 2013 Salı günü saat 15.15'te. Türkiye Belediyeler Birliğinden ve Marmara Belediyeler Birliğinden sunum alacağız.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdiden de "Yeni yılınız hayırlı olsun." diyorum.

Kapanma Saati: 16.45